

MBU - Rådmandsmøde (Rådmandsmøde)

31-08-2021 10:00 - 12:00

Via Teams (brug link i kalenderinvitationen)

Information:

Deltagere:

Hans van Binsbergen

Hardy Pedersen

Helle Bach Lauridsen

Karina Møller

Lisbeth Schmidt Andersen

Martin Østergaard Christensen

Ole Kiil Jacobsen

Stefan Møller Christiansen

Susanne Hammer-Jakobsen

Susanne Holst

Thomas Medom

Pkt. 2: Tid: 15 min. Deltagere: Helle Mølgaard og Louise Dam Overballe

Pkt. 3: Tid: 20 min. Deltagere: afklares

Pkt. 6: Tid: 15-20 min. Deltagere: Anne Marie Due Schmidt og Lars Guldager

Indhold

Punkt 1: Godkendelse af referat	1
Punkt 2: Statusnotat om mellemformer (OKJ).....	1
Punkt 3: Budgettildeling på dagtilbud (HP).....	1
Punkt 4: Forberedelse til byrådsmøde den 1. september 2021.....	1
Punkt 5: Eventuelt	1

Punkt 1: Godkendelse af referat

Punkt 2: Statusnotat om mellemformer (OKJ)

Tid: 15 min. Deltagere (Sag fra PPR)

Punkt 3: Budgettildeling på dagtilbud (HP)

Tid: 20 min. Deltagere: afklares

(Ingen bilag - Slides præsenteres på mødet)

Punkt 4: Forberedelse til byrådsmøde den 1. september 2021

Punkt 5: Eventuelt

MBU - Rådmandsmøde (Rådmandsmøde)

24-08-2021 09:15 - 11:30

Via Teams (brug link i kalenderinvitationen)

Information:

Deltagere:

Hans van Binsbergen

Hardy Pedersen

Helle Bach Lauridsen

Karina Møller

Lisbeth Schmidt Andersen

Martin Østergaard Christensen

Ole Kiil Jacobsen

Stefan Møller Christiansen (deltager i sidste del af mødet)

Susanne Hammer-Jakobsen

Susanne Holst

Thomas Medom

Trine Krabbe

Pkt. 2: Tid: 10 min Deltagere: Christoffer Vengsgaard, Marianne Holst Nielsen og Daniel Wilson.

Pkt. 3: Tid: 15 min Deltagere: Lasse Hønge Flarup, Ulla Parbo Hefsgaard og Lis Fenger.

Pkt. 4: Tid: 15 min Deltagere: Lasse Hønge Flarup, Ulla Parbo Hefsgaard, Lis Fenger, Katrine Lindgaard og Erik Ngo Mikkelsen.

Pkt. 5: Tid: 10 min Deltagere: Henning Mols, Marianne Holst Nielsen og Claus Picard / Marina Stannov.

Pkt. 6: Tid: 15 min Deltagere: Mette Søberg, Karina Corneliussen og Jens Møller Hald.

Pkt. 9: Tid: 10 min Deltagere: Martha Berdiin, Anders Hovmark, Henrik Larsen og Birgit Møller.

Indhold

Punkt 1: Godkendelse af referat	1
Beslutning for Punkt 1: Godkendelse af referat	1
Punkt 2: Byrådsindstilling om Børne- og ungebyrådets forslag. (OKJ)	1
Beslutning for Punkt 2: Byrådsindstilling om Børne- og ungebyrådets forslag. (OKJ)	1
Punkt 3: Ståsted for arbejdet med mental sundhed – opsamling på høringssvar. (OKJ)	1
Beslutning for Punkt 3: Ståsted for arbejdet med mental sundhed – opsamling på høringssvar. (OKJ)	1
Punkt 4: Status på trivsels- og bevægelsesindsatser for Coronamidler. (OKJ)	2
Beslutning for Punkt 4: Status på trivsels- og bevægelsesindsatser for Coronamidler. (OKJ)	2
Punkt 5: Opfølgning på rådmandsbeslutning om Skolevalg 2021. (OKJ)	3
Beslutning for Punkt 5: Opfølgning på rådmandsbeslutning om Skolevalg 2021. (OKJ)	3
Punkt 6: Udmøntning af udvidede frihedsgrader for skolerne. (OKJ)	3
Beslutning for Punkt 6: Udmøntning af udvidede frihedsgrader for skolerne. (OKJ)	3
Punkt 7: Forberedelse til BU-udvalgsmøde den 25. august 2021	4
Beslutning for Punkt 7: Forberedelse til BU-udvalgsmøde den 25. august 2021	4
Punkt 8: Eventuelt	4
Beslutning for Punkt 8: Eventuelt	4

Punkt 1: Godkendelse af referat

Beslutning for Punkt 1: Godkendelse af referat

Referatet blev godkendt

Punkt 2: Byrådsindstilling om Børne- og ungebyrådets forslag. (OKJ)

Tid: 10 min Deltagere: Christoffer Vengsgaard, Marianne Holst Nielsen og Daniel Wilson.

Beslutning for Punkt 2: Byrådsindstilling om Børne- og ungebyrådets forslag. (OKJ)

Forvaltningscheferne Ole Kiil Jacobsen og Hardy Pedersen har sat forslaget på dagsorden, med henblik på at rådmanden drøfter og godkender indstillingen før den fremsendes til byrådet.

Indstilling om:

1. At rådmanden drøfter og godkender udkastet til byrådsindstillingen med henblik på fremsendelse til byrådet.

Beslutning:

- Byrådsindstillingens at1 og at-2 blev godkendt
- Formuleringen i byrådsindstillingens at3 skal omformuleres, så der bliver sammenhæng til den beslutning, byrådet sandsynligvis har truffet vedr. indeklimastrategi. Der skal således ikke lægges op til "genbeslutning"
- Formuleringerne om at børne og ungebyrådets forslag "understøtter" det arbejde Børn og Unge er i gang med ændres, fx til "spiller sammen med" eller har "sammenhæng til".
- Kommunikation drøftes på stabsmødet.
- Med disse ændringer blev byrådsindstillingen godkendt.

Ansvarlig: OKJ

Punkt 3: Ståsted for arbejdet med mental sundhed – opsamling på høringssvar. (OKJ)

Tid: 15 min Deltagere: Lasse Hønge Flarup, Ulla Parbo Hefsgaard og Lis Fenger.

Beslutning for Punkt 3: Ståsted for arbejdet med mental sundhed – opsamling på høringssvar. (OKJ)

Forvaltningschef Ole Kiil Jacobsen har sat punktet på dagsordenen mhp. drøftelse og godkendelse af materialet.

Indstilling om, at rådmanden:

1. Tager opsamlingen på input fra høringsprocessen til efterretning
2. Godkender Ståsted for arbejdet med mental sundhed, inkl. bilaget med input og inspiration til handlinger.
3. Tager stilling til den videre proces: det foreslås, at ståstedet anvendes som input/datagrundlag for en kommende revitalisering af Børne- og Ungepolitikken.

Beslutning:

- Opsamling på input fra høringssvarene blev taget til efterretning
- Ændringerne i Ståstedet som følge af høringen blev godkendt
- Ståstedet anvendes som input til og datagrundlag for en kommende revitalisering af børne- og ungepolitikken.
- Der gives mundtlig orientering til udvalget.
- Med disse bemærkninger blev indstillingen tiltrådt.

Ansvarlig: OKJ

Punkt 4: Status på trivsels- og bevægelsesindsatser for Coronamidler. (OKJ)

Tid: 15 min Deltagere: Lasse Hønge Flarup, Ulla Parbo Hefsgaard, Lis Fenger, Katrine Lindgaard og Erik Ngo Mikkelsen.

Beslutning for Punkt 4: Status på trivsels- og bevægelsesindsatser for Coronamidler. (OKJ)

Med byrådets vedtagelse af forslaget om at fremme læring og trivsel efter Corona den 24. marts 2021, blev der bl.a. afsat midler til at afprøve skoletrivselsforløb på seks skoler samt udvikling og afprøvning af to bevægelsesindsatser: SFO-brobygning og Familierettede bevægelsesindsatser. Derudover blev der afsat midler til at indgå et samarbejde med DGI/AGF omkring Sportucation målrettet ikke-uddannelsesparate unge samt til ekstra indsats til elever med dansk som andetsprog

Forvaltningschef Ole Kiil Jacobsen har sat punktet på dagsordenen mhp. at give en status på skoletrivselsforløbene og bevægelsesindsatserne.

Indstilling om, at rådmanden

1. Tager status på indsatserne til efterretning og godkender projektbeskrivelserne for de tre indsatser:
 1. Skoletrivselsforløb
 2. SFO-brobygning vedr. bevægelse
 3. Familierettede bevægelsesindsatser
2. Tager stilling til orientering af udvalget (evt. skriftligt) vedr. status på indsatserne.

Beslutning:

1. Status på indsatserne blev taget til efterretning
2. Projektbeskrivelserne for de tre indsatser blev godkendt

3. Der laves skriftlig orientering til udvalget

Ansvarlig: OKJ

Punkt 5: Opfølgning på rådmandsbeslutning om Skolevalg 2021. (OKJ)

Tid: 10 min Deltagere: Henning Mols, Marianne Holst Nielsen og Claus Picard / Marina Stannov.

Beslutning for Punkt 5: Opfølgning på rådmandsbeslutning om Skolevalg 2021. (OKJ)

Rådmanden har besluttet, at Skolevalg 2021 gennemføres på alle skoler med et højt ambitionsniveau hele vejen rundt, og at der på denne baggrund laves en plan for afvikling af skolevalget, hvor der tænkes bredt ift. inddragelse og engagering og kommunikation mhp. på synergieffekter ift. Kommunalvalget i november 2021.

Ud fra disse pejlemærker har PUF og Kommunikation udarbejdet nærværende forslag til aktiviteter og kommunikation, der lægger op til aktivt lokalt ejerskab og synergi mellem børn og unges demokratiske øvebaner.

Indstilling om,

1. At rådmanden tiltræder forslaget til opfølgning.

Beslutning:

- Opmærksomhed på uge 40: børn- og unge byrådsvalg og medborgerskabsuge. Det må ikke forsvinde pga skolevalg
- Indstillingen blev tiltrådt. Dermed blev den videre proces og de beskrevne materialer godkendt.
- Kommunikation: Der udsendes pressemeddelelse i forbindelse med udskrivningen af skolevalget.

Ansvarlig OKJ

Punkt 6: Udmøntning af udvidede frihedsgrader for skolerne. (OKJ)

Tid: 15 min Deltagere: Mette Søberg, Karina Corneliusen og Jens Møller Hald.

Beslutning for Punkt 6: Udmøntning af udvidede frihedsgrader for skolerne. (OKJ)

Forvaltningschef Ole Kiil Jacobsen har sat forslaget på dagsorden med henblik på drøftelse af og stillingtagen til udmøntning af frihedsgraderne på folkeskoleområdet i skoleåret 2021/22.

Indstilling om, at rådmanden drøfter og tager stilling til forslag om:

1. At der udarbejdes et kort indberetningsskema til skolerne i forhold til den lovpligtige orientering om lokal beslutning om fravigelse af elevplaner – herunder eventuelt med rådmandens ønsker hertil.
2. At der udarbejdes en byrådsindstilling om at delegere beslutningskompetencen til skolerne i forhold til at konvertere al understøttende undervisning.
3. At rådmanden beslutter, at det delegeres til skolelederne at beslutte at fravige kravet om undervisningskompetence.
4. At muligheden for ikke at udarbejde en kvalitetsrapport til byrådet i 2021/22 håndteres i forbindelse med de øvrige scenarier i særskilt sag herom.

Beslutning:

- Alle indstillingspunkter blev tiltrådt. I relation til at-1 bemærkede rådmanden, at det skal være så nemt og tilgængeligt for skolerne som muligt.

Kommunikation:

- Der laves ekstern kommunikation i forbindelse med indstillingerne til byrådet.
- BU-cheferne opfordrer de lokale ledere til at benytte sig af frihedsgraderne.
- Indlæg i ugepakken med TM som afsender med opfordring til at gøre brug af frihedsgraderne.

Ansvarlig: HM / OKJ (MHN)

Punkt 7: Forberedelse til BU-udvalgsmøde den 25. august 2021

Beslutning for Punkt 7: Forberedelse til BU-udvalgsmøde den 25. august 2021

Drøftet

Punkt 8: Eventuelt

Beslutning for Punkt 8: Eventuelt

intet

Beslutningsmemo

24. august 2021
Side 1 af 2

Emne **Statusnotat til B&U-udvalget om arbejdet med mellemformer**
Til Rådmandsmødet d. 31. august 2021

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Ole Kiil Jacobsen har sat statusnotatet om mellemformer på dagsorden til drøftelse og godkendelse forud for møde i Børn & Unge-udvalget d. 8. september 2021.

PPR Administration

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Telefon: 89 40 37 77

Direkte telefon: 89 40 30 61

Direkte e-mail:
lodo@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Louise Dam Overballe

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles, at:

- Rådmanden godkender statusnotatet om mellemformer samt de vedhæftede bilag.
- Rådmanden beslutter om hvordan orienteringen skal præsenteres for udvalget:
 1. Enten skal orienteringen afvikles som hidtil planlagt med en drøftelse på udvalgmødet d. 8. september. I så fald ønskes rådmandens kvalificering af hvad vinklen på drøftelserne i så fald skal være.
 2. Alternativt kan det vælges at skalere orienteringen ned til et kortere punkt, eller
 3. Status og bilag kan sendes til udvalget som en skriftlig orientering

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Forligspartierne besluttede ved budgetforliget for 2020 at tildele 21 mio. kr. til at styrke indsatsen for sårbare børn og unge. Herunder blev det bl.a. besluttet, at alle folkeskoler i Aarhus Kommune skal arbejde med udvikling og drift af mellemformer. Der er desuden ved budgetforliget for 2021 afsat yderligere 11,5 mio. kr. i 2021-2023 til arbejdet med mellemformer i Aarhus. Midlerne udmøntes primært til skolernes betalings- og støttecenterbudget og til frikøb af ressourcer på skolerne til mellemformsindsatsen, samt til understøttelse fra bl.a. PPR til aktionslæringsforløb og en antropologisk undersøgelse.

Med vedlagte statusnotat og tilhørende bilag gives en status på arbejdet med mellemformer til Børn- og Ungeudvalget.

4. Økonomiske konsekvenser af forslaget

Der er ingen økonomiske konsekvenser af forslaget.

5. Videre proces og kommunikation

Statusnotatet fremsendes til Børn & Unge-udvalgmøde d. 8. september.

24. august 2021

Side 2 af 2

Såfremt det besluttes at orienteringen skal være en drøftelse på udvalgmødet, deltager skoleleder Søren Skalkhøj Petersen og PPR teamleder Hanne de Place, som vil fortælle udvalget om det indledende arbejde med mellemformer på Vorrevangskolen, og således supplere statusnotatet med erfaringer fra praksis med samarbejdsaftalen om mellemformer.

6. Bilag

Der fremsendes følgende bilag til statusnotatet om arbejdet med mellemformer:

1. Drejebog for arbejdet med mellemformer
2. Pixi om arbejdet med mellemformer
3. Proces- og tidsplan for arbejdet med mellemformer
4. Road map for arbejdet med mellemformer
5. Notat om arbejdet med stærke børnefællesskaber i dagtilbud

Emne: **Arbejdet med mellemformer i Aarhus Kommune**
 Til: Børn og Unge-udvalget

25. august 2021
 Side 1 af 6

1. Baggrund

Den lokale folkeskole skal være det naturlige første valg og skal så vidt muligt kunne inkludere og skabe deltagelsesmuligheder for de børn, der er i distriktet. Arbejdet med mellemformer skal bidrage til, at

1. segregeringsgraden nedbringes uden at gå på kompromis med det enkelte barns trivsel og udvikling,
2. bidrage til at flere børn og unge trives og lærer i de almene fællesskaber på deres lokale folkeskole,
3. reducere de udfordringer, der allerede findes og at forebygge udvikling af særlige behov hos børn.

Det kommende udviklingsarbejde med mellemformer har fokus på at udvikle stærkere og mere mangfoldige børnefællesskaber i det almene skolemiljø ved at

- arbejde mere forebyggende med skolens læringsmiljø
- udvikle de professionelle kompetencer og
- involvere flere specialpædagogiske metoder i de almene miljøer.

Vi tror altid på, at børn vil, hvis de kan og arbejdet med mellemformer kalder på en kulturbevægelse, hvor de professionelle har fokus på at give børn og unge flere deltagelsesmuligheder ind i børnefællesskaberne.

Erfaringer med at bruge Nest inspireret pædagogik i f.eks. "Skole for alle" viser, at arbejdet med mangfoldige børnefællesskaber ikke kun understøtter børn med særlige behov. Tværtimod understøtter arbejdet et rammesættende, trygge og mere positivt undervisningsmiljø for alle børn.

2. Afdækning af arbejdet med mellemformer

Mellemformsbegrebet bruges og forstås oftest meget forskelligt. Da vi i Aarhus Kommune ønsker en kulturbevægelse mod stærkere og mere mangfoldige børnefællesskaber, har vi i vores arbejde med mellemformer lagt os fast på nedenstående indkredsning af begrebet:

1. Mellemformer er initiativer og undervisningsformer, der retter sig mod både børn med specialpædagogiske behov og børn med almenpædagogiske behov, og som øger skolernes inklusionskraft, og bidrager til at flest mulige børn og unge kan gå i, udvikler sig og trives i den lokale folkeskole.
1. Mellemformer fusionerer kompetencer (og gerne ligeledes ressourcer) fra almen- og specialområdet, så flere børn imødekommes på

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
 Aarhus Kommune

PPR Administration

Grøndalsvej 2
 8260 Viby J

Telefon: 89 40 37 77
 Direkte telefon: 89 40 30 61

Sagsbehandler:
 Lisbeth Kloppenborg Nielsen
 Anna Crawford Kromann
 Louise Dam Overballe

deres behov, samtidig med at børnene forbliver i eller kommer tilbage til det almene børnefællesskab i deres klasse. Arbejdet med mellemformer sker med respekt for at nogle børn har brug for et specialpædagogiske tilbud og der vil derfor ligeledes være fokus på at styrke læring og trivsel i disse tilbud.

25. august 2021
Side 2 af 6

2. Mellemformer skaber rammer, der er tydelige, overskuelige, strukturerede, tryghedsskabende og ikke mindst rolige og positive. Sådanne rammer skal på forkant tilgodese alle børns behov, så behovet for at segregere enkelt børn forebygges.
3. Mellemformer med stærke og mangfoldige børnefællesskaber er afhængige af, at alle niveauerne i organisation arbejder sammen om det fælles værdisæt, og at den pædagogiske tilgang ikke blot er til stede i enkelte særlige initiativer, men spredes til hele skolen og på alle niveauer.

En afdækning af skolernes arbejde med mellemformer viste i efteråret 2020, at et flertal af skoler arbejder med *indgribende mellemformer*, hvor børn beholdes på skolen, men segregeres og tages ud af større eller mindre dele af den almene undervisning (trin 3 i nedenstående trinmodel). Fokus bliver overvejende at udvikle børnene, så de kan komme tilbage til klassen eller at afklare, hvad der videre skal ske med barnet.

En mindre gruppe af skoler arbejder *foregribende* med specialpædagogiske metoder i forhold til et enkelt barn i klassen (trin 2).

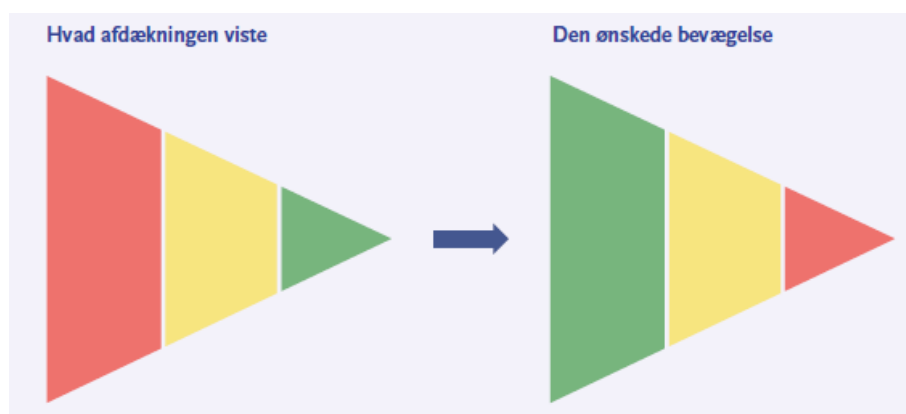
Og slutteligt arbejder et mindretal af skoler med *forebyggende* mellemformer, hvor lærere og pædagoger anvender specialpædagogiske praksisser

på hele klassen. Fokus på trin 1 er at udvikling de professionelles kompetencer, så de kan skabe deltagelsesmuligheder for alle børn i klassen.

25. august 2021
Side 3 af 6

Afdækningen af skolernes arbejde med mellemformer gav således anledning til at beslutte, at målet er at skabe en bevægelse fra det indgribende arbejde med børn med særlige behov til at arbejde mere forebyggende (se illustration).

Når skoler og PPR således skal indgå samarbejdsaftaler om indhold og mål for de konkrete mellemformer anvendes derfor nedenstående spørgsmål som rettesnor for indsatsen:

- ✓ Hvordan er mellemformen en vej til at udvikle stærkere og mere mangfoldige børnefællesskaber i det almene skolemiljø?
- ✓ Hvordan har mellemformen fokus på at arbejde mere forebyggende med skolerammen/skolens pædagogiske miljø og de professionelles kompetencer?
- ✓ Hvordan involverer mellemformen flere specialpædagogiske metoder i de almene miljøer?

4. De planlagte ydelser og organisering af indsatsen

Opgaven for skoler og PPR er at understøtte og facilitere arbejdet med mellemformer på skoler både i forhold til konkrete mellemformer, der starter i rul, og som en mere generel tænkning og praksis i samarbejdet mellem skoler og PPR.

Det er skolen selv der, under hensyn til indkredsningen og i sparring med PPR, vælger hvilken mellemform, der passer bedst med skolens udfordringer. Det er centralt, at arbejdet med mellemformer netop spejler den politiske beslutning og samtidig inddrager skolen og dens personale som medudviklere af mellemformen. Arbejdet med mellemformer skal være en væsent-

lig anledning til at udvikle skolers og PPR's samarbejde og understøtte en læringskultur og stærkere læringsfællesskaber på tværs af skoler og PPR.

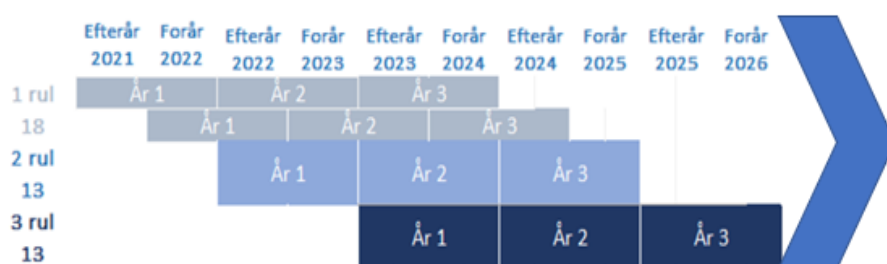
25. august 2021
Side 4 af 6

Det konkrete samarbejde kan f.eks. være, at en skole ønsker at udbrede specialpædagogiske praksisser på en årgang. Her vil skoleledelse, ressourcpersoner og pædagogisk personale på årgangen deltage i et aktionslæringsforløb faciliteret af PPR. Forløbet kunne bestå af oplæg (f.eks. om viden/forskning om fællesskabers og skolemiljøers betydning for børns udvikling med bud på fællesskabende praksisser), videndeling personalet imellem, valg af øvebaner, afprøvning af ny praksis og sparring til pædagogisk personale på baggrund af besøg i deres praksis. Udover at holde oplæg, facilitere videndeling, besøge og give sparring til skolerne, kan PPR aktivt gå ind og co-teache i undervisningen.

Skoler og PPR går i gang med arbejdet med mellemformer i 3 forskudte rul. Inddelingen i tre rul tager både hensyn til skolernes forskellige ønsker ift. opstart, og at PPR - ressourcemæssigt - ikke vil kunne starte på alle skoler i kommunen på én gang.

For at sikre den bedst mulige start på det videre arbejde med mellemformer deles første rul i to, således at 10 skoler startede her i august 2021 og 8 skoler starter i januar 2022. I andet rul starter 13 skoler i august 2022 og til tredje og sidste rul starter 13 skoler i august 2023.

Tidsmæssig oversigt over de tre rul:

5. Erfaringerne med de 10 første skoler i første rul

Samarbejdsaftalerne med de 10 første skoler viser, at skolerne – helt i tråd med de pædagogiske og politiske intentioner – er landet på at arbejde med *forebyggende indsatser* med fokus på at kompetenceudvikle de professionelle i de almene klasser med det mål at skabe stærkere og mere mangfoldige børnefællesskaber.

De 10 første skoler har valgt at arbejde med specialpædagogiske metoder i det almene. Eksempler på hvad samarbejdsaftalerne indeholder:

- Praksisser fra Nest elementer og Skole for alle
- Fællesskabende didaktik
- Klasserumsledelse
- Fokus på at arbejde med co-teaching med målet om, at hente inspiration og læring til egen praksis
- Fokus på overgange, herunder overgangen fra 0. til 1. klasse, overgangen fra indskoling til mellemtrin og fra mellemtrin til udskoling
- Understøttelse af et bredt børnefællesskab, hvor børn med meget forskellige forudsætninger i begavelse trives og lærer i samme klasse.

25. august 2021
Side 5 af 6

Både skoler og PPR er i gang med en kulturbevægelse, hvor vi er ved at udvikle den måde, vi arbejder med kernen i skolernes og PPRs arbejde. Denne bevægelse fra mere individbaserede indsatser til et fokus på kompetenceudvikling af de professionelle kalder på et tydeligt beskrevet børne – og udviklingssyn.

I arbejdet ses børn som værende mere ens end forskellige, samtidig med at forskellighed værdisættes som en styrke. Børnene ses ikke som problemet, men som dem, der viser problemet ligesom det er de voksne, der kan gøre noget andet.

Arbejdet med mellemformer kalder i nogen tilfælde på en ændret praksis for både skoler og PPR og samarbejdet om opgaven. Arbejdet med de første samarbejdsaftaler har tydeligt vist, at det er yderst relevant at fokusere på både tænkning, vores fælles pædagogiske sprog og praksis, og at det er en kulturbevægelse, der vil tage tid. Opgaven kalder på mange nye overvejelser, og dette er også grunden til, at det fx har taget flere møder end forventet at få samarbejdsaftalerne i hus.

Vigtige erfaringer, som skoler og PPR sammen har gjort sig er:

1. At det er vigtigt at fastholde fokus på kompetenceudvikling af de professionelle, men at dette også kalder på et tydeligere beskrevet børne- og udviklingssyn
2. At inddragelsen af medarbejdere i samarbejdsaftalerne om mellemformen er afgørende i en kulturbevægelse.
3. Samarbejds møderne har givet vigtige erfaringer med, hvordan vi kan skabe stærkere læringsfællesskaber på tværs af skole og PPR
4. Arbejdet med mellemformer hænger på de fleste skoler sammen med skolens arbejde med Stærkere Læringsfællesskaber (SLF)
5. Væsentligheden i at arbejde med en datastyret proces for at nå frem til den rette mellemform for hver enkelt skole, og hvor data støtter mål, proces, tegn og evaluering.
6. At det er centralt at skabe klarhed over hhv. skolernes og PPRs helt konkrete opgaver i arbejdet med mellemformer

7. Samarbejds møderne har givet anledning til centrale diskussioner mellem skolerne og PPR om, hvordan man bedst kan arbejde med børn og unge med særlige behov

25. august 2021
Side 6 af 6

6. Evaluering

Evalueringen af arbejdet med mellemformer vil ske løbende og de nødvendige justeringer blive implementeret efterhånden som ny viden og erfaringer opnås. Evalueringen vil ligeledes bidrage til videndelingen skolerne imellem og til at informere de politiske beslutninger om det videre arbejde med mellemformer efter endte rul.

Data fra evaluering af arbejdet med mellemformer vil også indgå i analysen af specialundervisningsområdet og PPR, som pågår frem mod påske 2022.

7. Udmøntningen af ressourcer

For at hjælpe kulturbevægelsen omkring mellemformer godt i gang gives de ekstra ressourcer til arbejdet med mellemformer de første 2 år af det 3-årige rul. Der er dels tale om økonomiske ressourcer til skolen og dels ekstra timer til distriktspsykologen. Det første år gives desuden ekstra ressourcer til følgeskab af en kollega fra FFA (Fællesskab For Alle i PPR).

Det skal understreges, at hensigten med mellemformsforløbene er, at arbejdet fortsætter og driftes i et samarbejde mellem skolerne og lokale samarbejdspartnere, såsom PPR, dagtilbud, Ung i Aarhus og øvrige samarbejdspartnere, også efter at rullet og finansieringen er afsluttet.

For at understøtte indsatsen på skolerne tilføres PPR 2,5 mio. kr. (3,6 stilling) i 2021 og 2,1 mio. kr. (3 stillinger) fra 2022-23. Heri indgår 0,25 stilling årligt til Kommunikation (ift. udbredelse af viden om skolernes arbejde med mellemformer) og 0,6 stilling i 2021 til Ledelsessekretariatet (til en antropologisk analyse, der skal være undersøgende på det stigende antal elever i specialtilbud). Stillingerne i PPR er afsat til at forestå aktionslæringsforløb lokalt, og er efter at der også er prioriteret 1,5 stilling fra Fællesskaber for Alle til indsatserne fra PPR. Skolerne tildeles ressourcer efter samme fordelingsnøgle som støttecenterressourcerne. I gennemsnit får hver skole ca. 0,55 mio. kr. fordelt på de to første år i det treårige rul.

Drejebog for arbejdet med mellemformer

– inspiration til skolars og PPR's samarbejde

Baggrund for mellemformer

Med mellemformer vil vi skabe stærkere og mere mangfoldige børnefællesskaber i de almene klasser, hvilket der er flere grunde til.

I efteråret 2020 lavede vi en afdækning af de aarhusianske skolers nuværende arbejde med mellemformer, der viste en optagethed og et ønske om at videreudvikle arbejdet med børn og unge, der af den ene eller anden grund er i en udsat position. Til denne videreudvikling efterlyste skolerne understøttelse til at udvikle det pædagogiske personalets kompetencer, herunder en specifik efterspørgsel på kompetenceudvikling i brugen af specialpædagogiske praksisser i almene klasser samt en større grad af praksisnær understøttelse fra PPR.

Afdækning af skolernes arbejde med mellemformer kan hentes her: https://detvigoer.aarhus.dk/media/51221/afdaekning-af-skolernes-arbejde-med-mellemformer_ef-teraar-2020.pdf

At dette er et vigtigt fokus underbygges af forskningen, der viser at de professionelle kompetencer og de pædagogiske miljøer kan spille en afgørende rolle for børns udvikling – negativt såvel som positivt. Her viser det sig særligt vigtigt at blande kompetencer og ressourcer fra specialområdet med almenområdet, når vi ønsker at påvirke positivt.

Også lokale erfaringer med at arbejde med bl.a. Stærkere Læringsfællesskaber, Skole for alle og Nest pædagogik, peger ligeledes på, at børns udvikling og arbejdet med børnefællesskaber er afhængig af de professionelle kompetencer og læring. Kendetegnende for alle disse tilgange er et fokus på aktionslæring med tæt kobling af teori og praksis, professionel læring i fællesskab, klare mål for arbejdet, respekt for de professionelle fagligheder samt fælles værdier, modeller, sprog og praksis på tværs af organisationer.

Mellemformer tager således afsæt i en blanding af forskning og erfaring, men også ønsker til samarbejdet omkring arbejdet med børn og unge med og uden særlige behov.

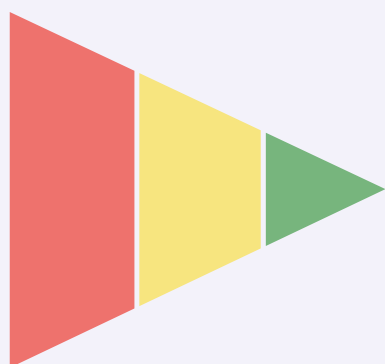
Arbejdet med mellemformer betyder ikke, at vi skal lukke specialklasser og holde op med at lave indsatser for enkeltbørn. For nogle børn og unge vil det stadig være det rette tilbud. Fokus for arbejdet med mellemformer er, at det skal hjælpe alle professionelle til flere handlemuligheder i arbejdet med alle børn og unge – ikke bare i forhold til børn og unge, der har det svært.

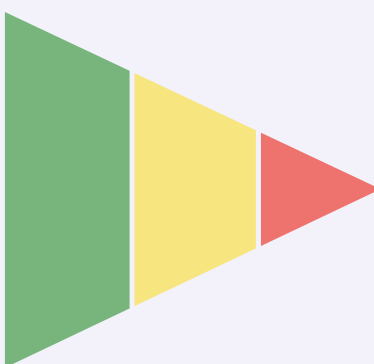
Målet for mellemformer

Afdækningen af skolernes arbejde med mellemformer viste, at skolerne arbejder med mange typer af indsatser i forhold til børn og unge med særlige behov. Flest ressourcer bliver brugt på indgribende tiltag, mens færrest bruges på forebyggende tiltag. Afdækningen gav således anledning til at beslutte, hvilke typer af mellemformer, der skal arbejdes mere med fremover. Målet er at skabe en bevægelse fra det indgribende arbejde med børn med særlige behov til at arbejde mere forebyggende (se illustration).

Hvad afdækningen viste

Den ønskede bevægelse

De kommende år skal skolerne sammen med PPR derfor nyudvikle og videreudvikle samarbejdet omkring mellemformer.

Målet for arbejdet med mellemformer er:

- At skabe stærkere og mere mangfoldige børnefællesskaber i de almene klasser
- At flest mulige børn og unge starter og bliver i deres lokale folkeskole, og at de trives og udvikler sig her
- At forebygge udvikling af særlige behov hos børn og at reducere de udfordringer, der allerede findes

Der er allerede mange gode eksempler på mellemformer i arbejdet med børn og unge i Aarhus. Arbejdet med mellemformer skal bygge oven på dét, vi allerede gør. Der er ikke én bestemt måde at arbejde med mellemformer – der er utallige. Derfor er denne drejebog heller ikke en facitliste, men et afsæt, der kan guide det videre arbejde.

Hvorfor mellemformer

Aldrig før har så mange børn og unge haft det så svært. 15 procent af alle danske børn og unge får stillet en psykiatrisk diagnose, før de fylder 18 år. Samtidig ser vi, at flere og flere børn og unge ikke er en del af de almene fællesskaber på deres lokale folkeskole.

Når børn og unge ikke udvikler sig som vi håber, må vi se på vores egen praksis. Vi skal blive endnu bedre til at skabe gode børnefællesskaber og miljøer, der hvor børnene og de unge er. Dette stiller krav om løbende udvikling og tilpasning både på det almene og på det specialpædagogiske område – og dér hvor de to områder kan lære noget af hinanden.

Det kræver også, at vi etablerer stærkere læringsfællesskaber hos de professionelle, hvor vi udvikler vores praksis ved at lære af hinanden og ved at få nye perspektiver på vores handlinger. For at lykkes med dette, bygger vi på samme bevægelse, som vi kender fra Stærkere læringsfællesskaber, hvor vi starter med at øge medarbejderne og lederne læring for derigennem at blive i stand til at skabe de bedste læringsmiljøer for børnene og de unge. Mellemformen er således ikke et mål i sig selv, men den samskabende praksis, der skal føre til målet; at skabe stærkere og mere mangfoldige børnefællesskaber. Det er denne indsats teori, som arbejdet med mellemformer baserer sig på.

**Mellemformer
er ikke et mål i sig
selv, men vejen**

Hvad er mellemformer?

Når man skal i gang med at afklare, om et tiltag er en mellemform, kan man bruge spørgsmålene neden for som rettesnor:

- Er mellemformen en vej til at udvikle stærkere og mere mangfoldige børnefællesskaber i det almene skolemiljø?
- Har mellemformen fokus på at arbejde mere forebyggende med skolens miljø og de professionelle kompetencer?
- Involverer mellemformen flere specialpædagogiske metoder i de almene miljøer?

Hvordan mellemformer?

Opgaven for skoler og PPR er at understøtte og facilitere arbejdet med mellemformer på skole både i forhold til konkrete mellemformer, der starter i rul, og som en mere generel tænkning og praksis i skolers og PPR's samarbejde.

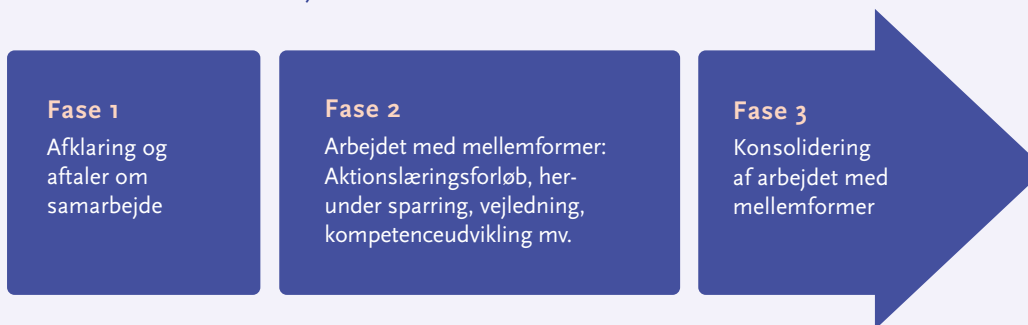
Hver enkelt skole skal i samarbejde med PPR udvikle eller videreudvikle en mellemform, som imødekommer netop skolens udfordringer. Arbejdet med mellemformer skal være en væsentlig anledning til at udvikle skolers og PPR's samarbejde og understøtte en læringskultur og stærkere læringsfællesskaber på tværs af skoler og PPR.

De erfaringer, skoler og PPR sammen gør sig i første rul, vil blive brugt til at inspirere og lave videndeling med de skoler, der starter i rul 2 og 3.

Faser

Der vil være tre faser i arbejdet med mellemformer

Den første fase vil være en undersøgende og afdækkende fase, hvor spørgsmål inspireret af læringscirklen kan bruges (spørgeguiden er til sidst i drejebogen). I denne fase skal vi hele tiden bruge målene for arbejdet med mellemformer som rettesnor for planlægningen, så det sikres, at indsatsen er i overensstemmelse med hensigten. På baggrund af skolens data vil skoleledelsen sammen med PPR have en dialog om, hvad skolens ønsker og behov er i forhold til et samarbejde omkring mellemformer. Er der eksempelvis noget, som skolen allerede har erfaring og lykkes godt med i enkelte klasser eller årgange, som der skal arbejdes videre med? Er der tavs viden hos lærerne, pædagoger eller lederne, som vi med fordel kan få bragt frem til fælles læring? Eller skal der arbejdes med noget nyt? Herefter udfærdiges en mere præcis aftale om det videre samarbejde. Det vil være op til skoleledelsen om andre af skolens medarbejdere inddrages i denne fase. Denne indledende dialog mellem skoleledelsen og PPR er afgørende, idet dette er fundamentet for alt videre arbejde.

Den anden fase vil være selve arbejdet med mellemformen på baggrund af de beslutninger, der er taget i fase 1. Det konkrete skole-PPR samarbejde skal føre til en stærkere læringskultur for alle de professionelle, hvor de professionelle læring øges, fordi de er undersøgende på deres egen praksis og lærer af hinanden. Arbejdet med mellemformer vil derfor være praksisnært og have karakter af aktionslæring. I aktionslæring udvikles ny praksis på baggrund af en tæt kobling af teoretisk viden og den praksisviden, de professionelle har i forhold til en konkret opgave. Undervejs i fase 2 indsamles data på de professionelle læring og handlinger i praksis i relation til de beslutninger, der er truffet. Dette kan give anledning til, at der undervejs laves nogle justeringer, fordi det er blevet tydeligere, hvilke processer der er virksomme.

Den tredje fase har fokus på at konsolidere arbejdet med mellemformer og en stærkere læringskultur. Selvom der kun tilføres ressourcer til arbejdet med mellemformer i de indledende faser, er det hensigten, at skolers og PPR's samarbejde om mellemformer skal fortsætte ud i fremtiden som en generel tænkning og praksis, der har udvikling af skolemiljøet for øje.

Roller

Fælles for alle involverede fra både skole og PPR er samarbejdet om at få et godt afsæt for arbejdet med mellemformer.

Mellemformen er forankret hos skolens ledelse, og det er skolelederen, der har ansvaret og beslutningskompetencen for arbejdet, ligesom det er skolelederens ansvar at kommunikere til forældre og medarbejdere om det lokale arbejde med mellemformer.

BU-cheferne har til opgave at understøtte skolelederne i denne opgave. UngiAarhus og dagtilbud kan også tænkes ind i et samarbejde.

Skoler og PPR designer og samskaber i fællesskab processen for de lokale mellemformer.

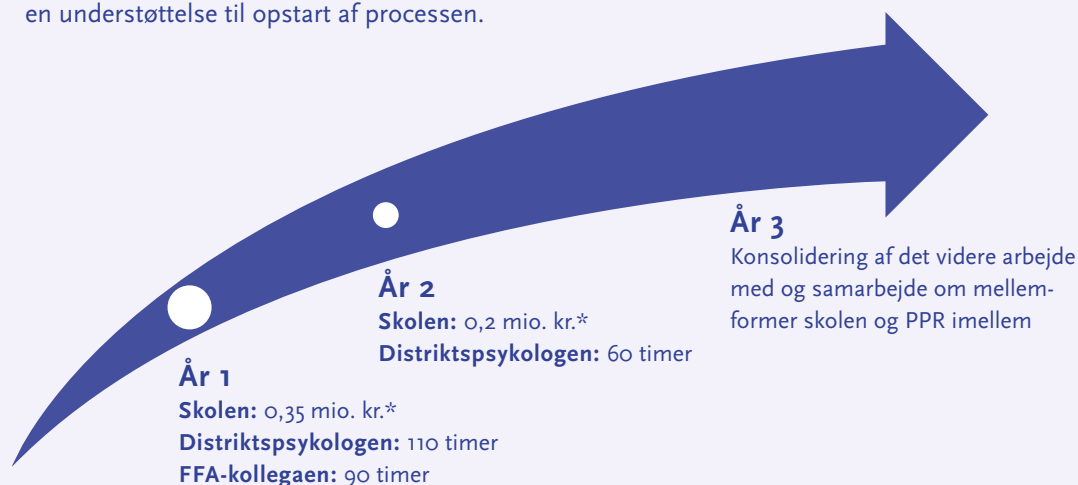
PPR medarbejdere, som er repræsenteret ved distriktspsykologen og en PPR-kollega fra FFA; har vidt forskellige kompetencer, og den konkrete opgave vil vise, hvilke kompetencer en given opgave kalder på, og hvordan samarbejdet skal se ud. Mens distriktspsykologen har en vedvarende rolle på skolen, er FFA-kollegaens deltagelse i samarbejdet af kortere varighed.

Fra PPR aftaler teamleder, distriktspsykolog og FFA-kollega internt deres roller inden samarbejds møderne og i løbet af samarbejdet.

Ressourcer og proces

For at hjælpe udviklingen/videreudviklingen af mellemformer godt i gang gives ekstra ressourcer til arbejdet med mellemformer de første 2 år af det 3-årige rul. Her er dels tale om økonomiske ressourcer til skolen og dels ekstra timer til distriktspsykologen. Det første år gives desuden ekstra ressourcer til følgeskab af en FFA-kollega.

Tildelingen af ressourcer er illustreret med de hvide cirkler i nedenstående figur. Den underliggende blå pil illustrerer, at skolers og PPR's samarbejde om mellemformer fortsætter efter år 3 og således er en vedvarende udviklingsproces. De ekstra ressourcer er således en understøttelse til opstart af processen.

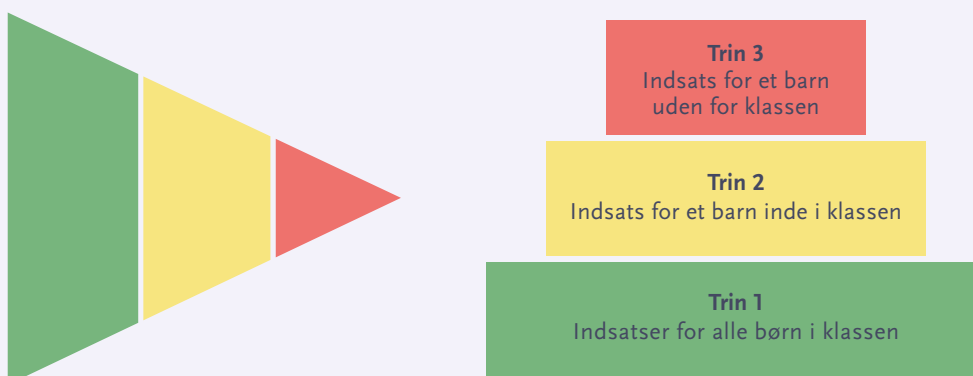
*Skolerne tildeles ressourcer efter samme fordelingsnøgle som støttecenterressourcerne. I gennemsnit får hver skole ca. 0,55 mio. kr. fordelt på de to første år i det treårige rul.

Modeller

Centralt i arbejdet med mellemformer er dét at udvikle en stærkere læringskultur. Et fælles afsæt i nogle enkle modeller kan understøtte, at de professionelle udvikler stærkere fælles viden, sprog og praksis. Styrket fælles viden, sprog og praksis på tværs af skoler og PPR og på tværs af en skole kan give en stærk sammenhængskraft i opgaveløsningen.

Forebyggelsestrekanten illustrerer den ønskede bevægelse i arbejdet med mellemformer: Frem for at bruge mange ressourcer på arbejdet med enkeltbørn uden for klassen er målet at arbejde forebyggende med skolens miljø og de professionelle kompetencer.

Trinmodellen kan understøtte, at de professionelle reflekterer over, på hvilket trin man vil arbejde pædagogisk. Målet er, at flere og flere indsatser kommer til at ligge på trin 1, hvor de professionelle arbejder forebyggende med hele klassen. Trinmodellen ligner forebyggelsestrekanten, idet det grønne område nu er placeret nederst.

Nøddeskalmodellen illustrerer alle de niveauer, der er vigtige og som skal hænge sammen, hvis man skal lave en udvikling, der er meningsfuld for alle involverede og bæredygtig over tid.

Metoder

Tilgangen i klassen, der understøtter et stærkt og mangfoldigt fællesskab for alle børn

Samarbejde

De professionelle samarbejde i og uden for klassen

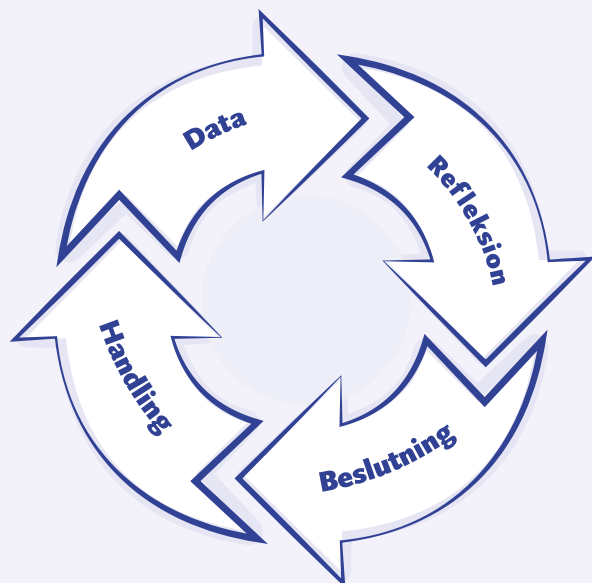
Systemstrukturer

Ressourcefordeling, muligheder for at samarbejde, kompetenceudvikling og ledelse

Fundament

Et udviklings- og læringssyn, der hviler på, at alle børn – og voksne – udvikler sig bedst i fællesskaber, der understøtter deres behov for mestring, deltagelse og samhørighed med andre

Kolbs læringscirkel er en central model for at sikre at handlinger udføres på baggrund af undersøgelser af data, refleksion over data og beslutninger om, hvad der skal ske.

Endeligt kan metodehåndbogen fra Stærkere Læringsfællesskaber bidrage med en værktøjskasse til arbejdet med at facilitere og lede læring.

Overvejelser til opstart af samarbejdet

Det er svært og krævende at skabe forandringer - både for enkeltpersoner og for organisationer. En god start er vigtig for at lykkes på længere sigt. Her følger nogle overvejelser til at komme godt i gang med samarbejdet om mellemformer.

Gør det enkelt

Forandringsprocesser, der lykkes, er ofte kendetegnet ved, at vi har spurgt os selv om, hvilke konkrete tegn og mål vi vil se. Vi skal identificere tegn, der viser om vi er på vej mod målet, og disse tegn skal være enkle, til at forstå og til at få øje på. Derfor anbefales det, at man arbejder på at formulere mål og tegn for praksisforandring, der kan registreres med det blotte øje og som man vil kunne filme med et kamera. Målene skal samtidig være så konkrete, at alle forstår det samme ved dem. Endelig skal de være lette at forklare i et lettilgængeligt sprog, som alle involverede kan forstå. Så bliver det lettere at kommunikere om arbejdet med mellemformer.

Få forandringer

Også kendetegnende for forandringsprocesser, der lykkes, er fokus på få (frem for flere) forandringer. Hellere et dybere fokus end at sprede sig ud over meget. Med et dybere fokus kan man også bedre vurdere om arbejdet lykkes og se, hvad der virker eller ikke virker.

Tag afsæt i eksisterende viden og praksis

Tag gerne afsæt i viden, modeller, sprog og praksisser, som skoler og PPR allerede er fortrolige med (fra f.eks. Stærkere Læringsfællesskaber). Der er masser af vigtig viden og praksis, som kan videreudvikles og flettes sammen. Dette er både meningsfuldt i forhold til at lykkes, men også mere motiverende og nemmere for de professionelle.

Forhold jer til jeres rammer

Forandringsprocesser bliver ofte udfordrede af rammemæssige vilkår, der spænder ben for arbejdet. Det kan være vigtigt så vidt muligt at identificere og arbejde med rammer, der kan komme til at forhindre den ønskede udvikling.

Det kan overvejes, om der er eksisterende praksisser i skole og PPR samarbejdet, som modarbejder et arbejde med mellemformer eller som skaber unødigt kompleksitet. Dette kan give anledning til en vurdering af om nogle af disse praksisser kan forenkles eller fjernes.

Eksperimenter og fleksibilitet

Forandringsprocesser, der lykkes, er ofte kendetegnet ved eksperimenter og fleksibilitet i starten. De tidlige erfaringer kan bruges til at se på, om der er noget, der skal justeres.

Redskaber

Det er vigtigt at have den rette stilladsering af arbejdet med mellemformer – især i starten hvor arbejdet med mellemformer skal afklares og aftales.

En indkredsning af samarbejdet om mellemformer kan kræve tid og plads til refleksion, hvorfor det kan overvejes at opdele processen i to eller flere møder. Første møde kan starte med at se på målet for arbejdet med mellemformer samt roller og ressourcer i samarbejdet. Enkle slides, der visuelt understøtter disse pointer, kan findes på siden om Melleformer på Aarhus Intra. Efter denne indledning undersøges og reflekteres der over data. Det næste møde fokuserer på beslutninger og handlinger.

Spørgsmålsguide til opstart af samarbejde om mellemformer kan understøtte de første samarbejds møder, hvor det afklares, hvad samarbejdet skal handle om.

Samarbejdsaftalen om mellemformer kan bruges til at konkretisere aftalerne.

Redskaberne vil være at finde på siden om **melleformer på Aarhus Intra**. Her vil vi løbende opdatere med nye redskaber og viden til deling.

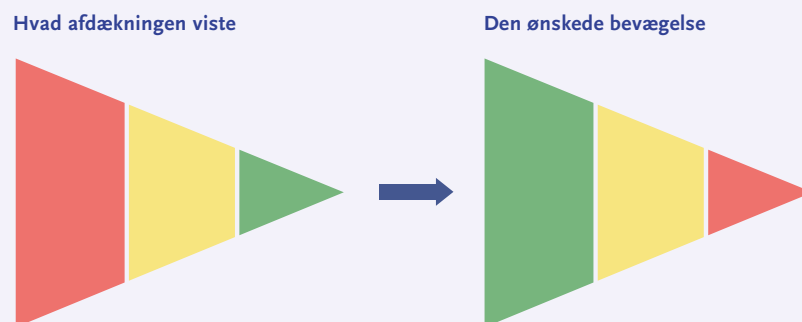
Mellemformer i Aarhus Kommune

De kommende år skal alle skoler i Aarhus Kommune udvikle og videreudvikle deres pædagogiske praksis gennem arbejdet med mellemformer. PPR samarbejder med skolerne om denne udvikling. Der er fokus på skolerammen og de professionelle kompetencer samt udbredelsen af specialpædagogiske metoder i de almene miljøer. Det er skolen, der har ansvaret for udvikling af de lokale mellemformer og målet er:

- At skabe stærkere og mere mangfoldige børnefællesskaber i de almene klasser
- At flest mulige børn og unge starter og bliver i deres lokale folkeskole, og at de trives og udvikler sig her
- At forebygge udvikling af særlige behov hos børn og at reducere de udfordringer, der allerede findes

Arbejdet med mellemformer tager afsæt i skolernes lokale behov og bygger videre på en allerede eksisterende pædagogisk praksis kombineret med nye ideer og tiltag. Arbejdet med mellemformer vil være praksisnært og have karakter af aktionslæring.

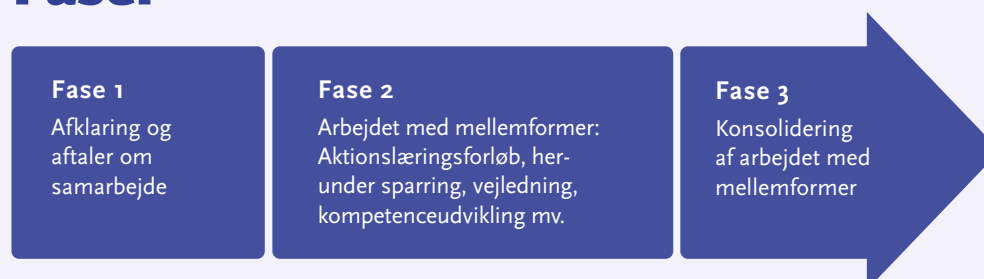
Illustrationen viser den forventede bevægelse gennem arbejdet med mellemformer: Fra indgribende til forebyggende mellemformer.

Den fælles opgave for skoler og PPR er:

- At udarbejde samarbejdsaftale med afsæt i data og lave design for arbejdet med mellemformer
- At facilitere professionelle læringsprocesser og arbejde med kompetenceudvikling i specialpædagogiske metoder

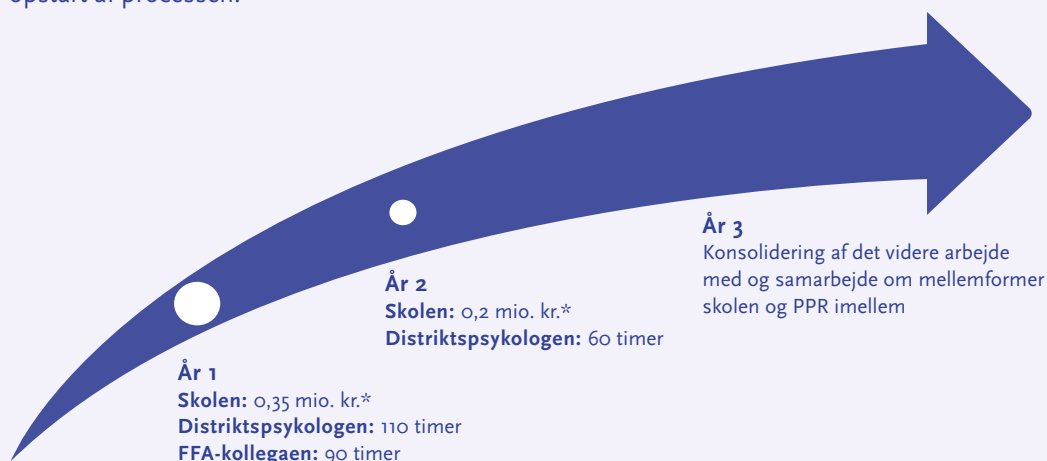
Faser

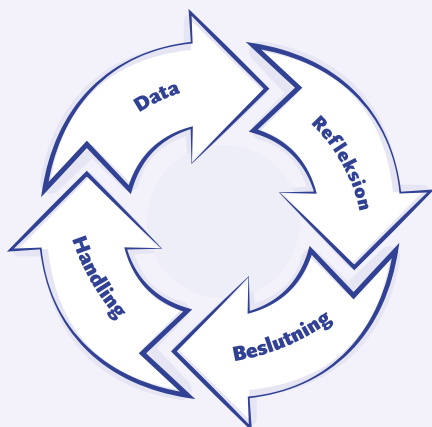
Ressourcer og proces

Til arbejdet med mellemformer de første 2 år af den 3-årige periode gives økonomiske ressourcer til skolen samt timer til distriktspsykologen. År 1 gives desuden ressourcer til følgeskab af en FFA-kollega fra PPR med erfaring med kompetenceudvikling.

Tildelingen af ressourcer er illustreret med de hvide cirkler i ovenstående figur. Den underliggende blå pil illustrerer, at skolers og PPR's samarbejde om mellemformer fortsætter efter år 3 og således er en vedvarende udviklingsproces. De ekstra ressourcer er understøttelse til opstart af processen.

*Skolerne tildeles ressourcer efter samme fordelingsnøgle som støttecenterressourcerne. I gennemsnit får hver skole ca. 0,55 mio. kr. fordelt på de to første år i det treårige rul.

Samarbejdsaftale mellem skole og PPR

Indkredsning af valget af mellemformer og udarbejdelse af samarbejdsaftalen mellem skole og PPR finder sted på samarbejds møder med inddragelse af Kolbs læringscirkel.

Materialer

Materialer vil være tilgængelig på siden om **mellemformer på Aarhus Intra**. Her vil der løbende opdateres med nye materialer og viden.

Proces- og tidsplan for arbejdet med mellemformer Opdateres løbende - denne udgave opdateret 14.08.2021		
Forår 2020	Maj	Godkendelse af kommissorium for mellemformer
	Maj/Juni	Interviews med skoleledere
	Juni	Udarbejdelse af spørgeskema
Efterår 2020	August	Udsende spørgeskema om arbejdet med mellemformer til alle skoler
	September/oktober	Afdækning af skolernes arbejde med Mellemformer
	November	Forberedelse af rådmandsindstilling ift. bl.a. forskellige modeller for organisering og budget for arbejdet med mellemformer (skoler og PPR)
	December	Mellemformer på Rådmandsmøde
	December (+ januar/februar 2021)	Distriktsmøder om segregeringsgrad og Mellemformer
	December	Udmelding til skolerne om deltagelse i rul (Ugepakken)
Forår 2021	Marts/April	Udarbejdelse af drejebog (og pixiudgave)
	Marts/april/maj	Udarbejdelse af samarbejdsaftaler med skolerne i første del af 1. rul
	Maj/juni	Evalueringsdesign
	Juni	Samarbejdsaftalerne i hus for de første 10 skoler i 1. rul
	Juni	Opsamling på samarbejdsaftalerne fra første del af 1. rul
	Juni (uge 26)	Erfaringsopsamlingsmøde internt i PPR (teamledere, distriktpsychologer og FFA kolleger fra første del af 1. rul)
	Juni/august	Evt. tilretning af materiale på baggrund af de første erfaringer med samarbejdsaftalerne
Efterår 2021	August	Aktionslæringsforløb med skolerne i første del af 1. rul
	August	SLF læringspartnerne får tilsendt samarbejdsaftalerne – hvor det giver mening kan skolelederen initiere møde om mellemformer med PPR og SLF læringspartneren
	September	Orientering om arbejde med mellemformer til B&U-udvalget
	September/oktober	Udarbejdelse af samarbejdsaftaler med skolerne i anden del af 1. rul
	Oktober	Deadline for indgåelse af samarbejdsaftaler med skolerne i anden del af 1. rul (inden uge 42 /efterårsferien)
	November	Opsamling på samarbejdsaftalerne fra anden del af første rul, samt fx distriktsvise- eller

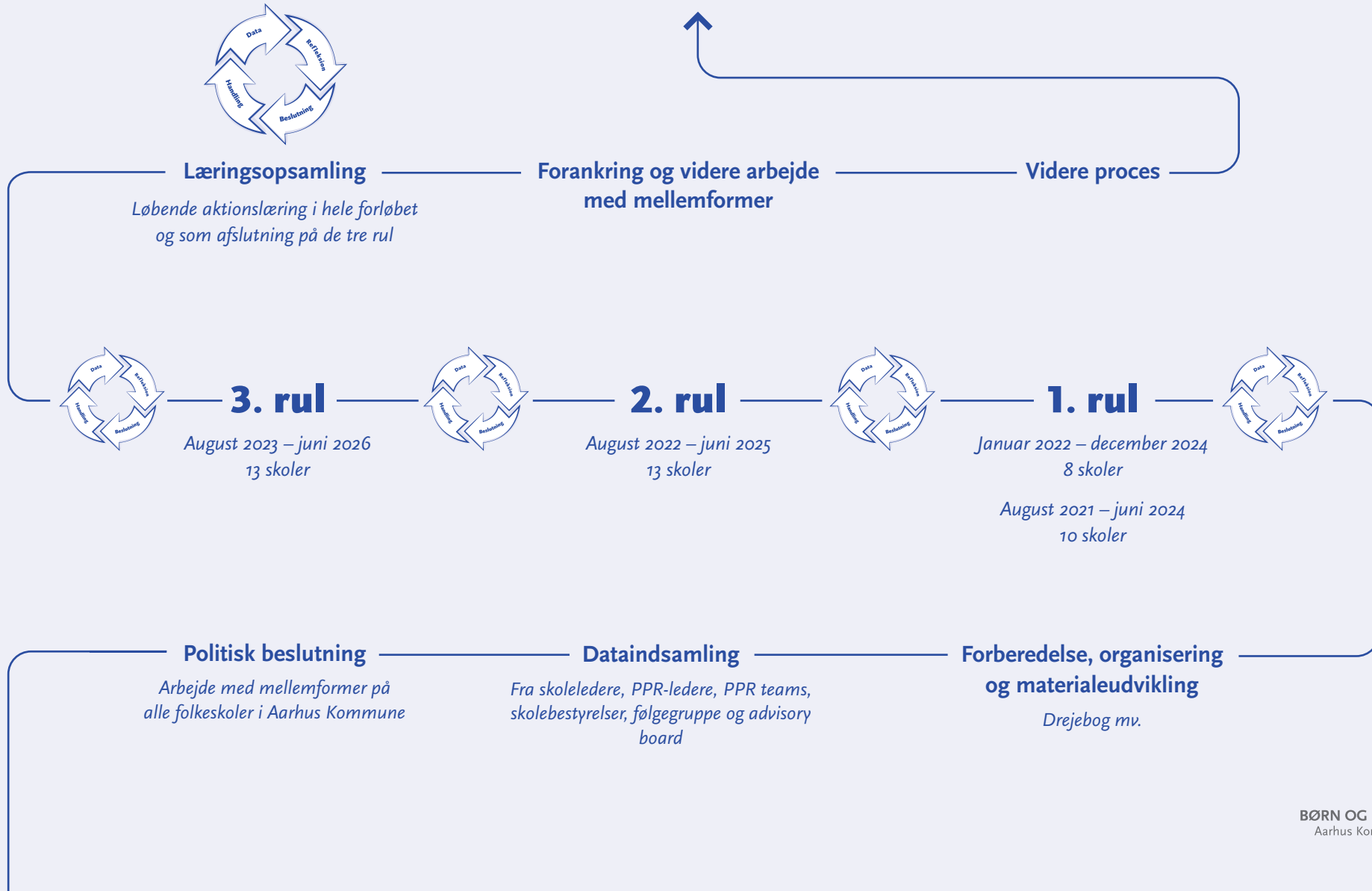
		skoleledermøder for indsamling af data til evaluering og rådmandsorientering
	November/december	PPR teamlederne deltager i opfølgingsmøder med skolerne i første del af rul 1.
	December	Rådmandsorientering om de første erfaringer med mellemformsarbejdet
Forår 2022	Januar	Aktionslæringsforløb med skolerne i anden del af 1. rul
	Januar/februar – løbende?	Vidensdeling ml. rul 1 og 2
	Marts	Udarbejdelse af samarbejdsaftaler med skolerne i 2. rul
	April	Deadline for indgåelse af samarbejdsaftaler med skolerne i 2. rul (inden påske)
	Maj	Opsamling på samarbejdsaftalerne fra 2. rul, samt øvrig dataopsamling
	Juni	PPR teamlederne deltager i opfølgingsmøder med skolerne i anden del af rul 1.
Efterår 2022	August	Aktionslæringsforløb med skolerne i 2. rul
	December	PPR teamlederne deltager i opfølgingsmøder med skolerne i 2. rul
Forår 2022	Januar/februar – løbende	Vidensdeling ml. rul 1+2 og rul 3
	Marts	Aftale og forventningsafstemning om aktionslæringsforløb med skolerne i 3. rul
	August	Aktionslæringsforløb med skolerne i 3. rul
Efterår 2022		Fortsættelse af aktionslæringsforløb, samt opfølgning og fastholdelse
2023 =>		Beslutning omkring videreførelse af arbejdet med mellemformer

Faste mødefora		Deltagere
Koordineringsmøder	Hver anden uge	Helle Mølgaard (<i>Kontorchef, PPR</i>) Helle Suder (<i>Souschef, PPR</i>) Asbjørn Ramlov (<i>Team-leder, PPR</i>) Anna Crawford Kromann (<i>Psykolog, PPR</i>) Pia Hutters (<i>Konsulent, PPR</i>) Stine Clasen (<i>Skolekonsulent, PPR</i>) Lisbeth Kloppenborg Nielsen (<i>AC-fuldmægtig PPR</i>) Ad hoc: Klaus Jepsen (<i>Sektionsleder, PPR</i>) Lotte Fensbo (<i>Sektionsleder, PPR</i>)
Kommunikationsmøder	Hver tredje uge	Henning Mols (<i>Chefkonsulent, Strategi og Udvikling</i>) Camilla Gram (<i>Kommunikationsmedarbejder, Strategi og Udvikling</i>) Louise Dam Overballe (<i>AC-Fuldmægtig, PPR</i>)

		Lisbeth Kloppenborg Nielsen (<i>AC-fuldmægtig, PPR</i>)
Styregruppemøder	Hver sjette uge	Martin Østergaard Christensen (<i>Direktør, MBU</i>) Ole Kiil Jacobsen (<i>Pædagogisk chef, MBU</i>) Lisbeth Schmidt Andersen (<i>B&U chef, MBU</i>) Helle Mølgaard (<i>Kontorchef, PPR</i>) Helle Suder (<i>Souschef, PPR</i>) Mette Søberg (<i>Leder, MBU, Pædagogik og Forebyggelse</i>) Henning Mols (<i>Chefkonsulent, Strategi og Udvikling</i>)
Følgegruppemøder	3-4 gange årligt	Mette Søberg (<i>Leder, MBU, Pædagogik og Forebyggelse</i>) May-Britt Kullberg (<i>Leder, MBU, Sundhed</i>) Asbjørn Ramlov (<i>Team-leder, MBU, PPR</i>) Lars Lykkegaard (<i>Skoleleder</i>) Anne Schwartz (<i>Skoleleder</i>) Inger Barslund (<i>Dagtilbudsleder</i>) Nina Yuki Abildgaard (<i>Pæd. leder skole</i>) Rasmus Brandt Lauridsen (<i>FU-leder</i>) Ole Kiil Jacobsen (<i>Pædagogisk chef, MBU</i>) Lisbeth Schmidt Andersen (<i>B&U chef, MBU</i>) Helle Mølgaard (<i>Kontorchef, PPR</i>)
Advisory Board møder	2-3 gange årligt	Dorthe Fisker (<i>ÅLF</i>) Lene Syberg Enevoldsen (<i>DTLAA</i>) Claus Grambo Larsen (<i>ÅS</i>) Dorte Kyed Søndergaard (<i>BUPL</i>) Jack Hougaard Kristensen (<i>FOA</i>) Birgitte Nielsen (<i>Foreningen af skolebestyrelser i Aarhus</i>) Mette Bach Larsen (<i>Aarhus Forældreorganisation</i>) Cecilie Harrits (<i>Skole og Forældre Aarhus</i>) Ole Kiil Jacobsen (<i>Pædagogisk chef, MBU</i>) Lisbeth Schmidt Andersen (<i>B&U chef, MBU</i>) Helle Mølgaard (<i>Kontorchef, PPR</i>)

Arbejdet med mellemformer i Aarhus Kommune

Stærkere og mere mangfoldige børnefællesskaber

Arbejdet med stærke børnefællesskaber i dagtilbud

19. august 2021
Side 1 af 4

Baggrund

Et barn tilbringer en stor del af sit hverdagsliv i dagtilbuddet, og det er afgørende, at barnet mødes i sine forudsætninger og behov med en kvalificeret og tidlig indsats, som styrker barnets deltagelsesmuligheder i børnefællesskabet.

Men dagtilbudsområdet oplever en stigning i antallet af børn, som har brug for specialpædagogisk intervention og ekstra støtte i hverdagen for at trives og udvikle sig. Således er antallet af børn, som modtager vidtgående støtteressourcer, stigende og har været det i en årrække. I 2018 var antallet 177, i 2019 var det 207 og i 2020 var antallet igen steget til 221 børn. Samme tendens gør sig gældende for antallet af børn, som indskrives direkte i en specialklasse eller -skole. I skoleåret 2016/17 var andelen af børn, som går direkte fra børnehaven over i et specialpædagogisk undervisningstilbud 2,1 %, mens andelen for skoleåret 2020/21 var steget til 3,1 %.

Når antallet af børn og unge med behov for specialpædagogiske ydelser stiger, presser det også PPRs muligheder for at møde - og bidrage til at afbøde denne efterspørgsel gennem mere forebyggende tiltag. Da PPRs budget ikke er børnetalsreguleret og antallet af indstillinger samtidig er steget med 6% på dagtilbudsområdet fra 2019 til 2020, anvendes en stigende del af PPRs budget på indstilling af enkeltbørn til ekstra støtte. Dette medfører både stigende ventetider på specialpædagogiske tilbud og frigiver samtidig mindre tid til de forebyggende indsatser.

Når der er en stigning af antallet af indstillinger og ventetid på den rette hjælp, går det ud over børnenes trivsel og udvikling, og det kan forstærke og forværre de udfordringer barnet har på både kort og langt sigt. En tidlig indsats er derfor afgørende for at skabe bedst mulig læring og trivsel for *alle* børn. Det er centralt, at dagtilbuddet understøttes i deres arbejde med at skabe deltagelsesmuligheder for alle børn, samtidig med at arbejdet med mellemformer kun kan lykkes i et stærkt fagligt og koordineret 0-18 årssamarbejde, hvor dagtilbuddet bliver en vigtig aktør i den tidlige indsats.

Eksisterende indsatser på dagtilbudsområdet

En central del af PPRs arbejde i dagtilbuddene omhandler bidraget til at styrke børnefællesskaberne i dagtilbuddene.

I drøftelser på trivselsmøder om enkelte børn eller i forbindelse med tildeling af ekstra støtteressourcer til dagtilbuddet vil barnets deltagelsesmuligheder i børnefællesskabet, og hvordan den ekstra støtte kan bidrage til dette, altid være en central del af drøftelserne.

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

PPR Administration

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Telefon: 89 40 37 77
Direkte telefon: 41 87 44 51

Direkte e-mail:
lodo@aarhus.dk

Sag: 19/074681-35
Sagsbehandler:
Louise Dam Overballe

Derudover samarbejder PPR med dagtilbudsområdet om arbejdet med at styrke børnefællesskaberne i en række forskellige indsatser i regi af Fællesskaber for alle (FFA), eks. *Nest møder dagtilbud* og *Specialpædagogik i praksis for dagtilbud*, som er et kompetenceudviklingsforløb om specialpædagogiske tilgange og -metoder for medarbejdere i dagtilbud.

19. august 2021
Side 2 af 4

Muligheder for at styrke indsatsen på dagtilbudsområdet

Nedenfor skitseres en række handlemuligheder som kan bidrage til styrke børnefællesskaberne i dagtilbuddene.

1. Generel kapacitetsopbygning i dagtilbuddene

Det er af størst betydning for alle børn, at dagtilbuddene er i stand til at iværksætte en målrettet og systematisk indsats, når børn i kortere og længere perioder er i en udsat position. Det kræver både viden i praksis om børn i udsatte positioner og specialpædagogiske værktøjer, systematikker i f.eks. arbejdet med handleplaner og en sammenhæng i indsatsen eks. ifm. overgange.

Flere dagtilbud (Christiansbjerg, Tranbjerg, Hårup-Elev, Risskov, Skejby Vorrevang og Sabro) har efter eget ønske gennemgået *Nest møder dagtilbud* kompetenceudviklingsforløb, og de hidtidige erfaringer herfra er gode. Der bør derfor arbejdes hen imod at denne viden udbredes til flere dagtilbud. PPR i Aarhus gennemfører pt. et kompetenceforløb om *Nest møder dagtilbud* for alle dagtilbud i Skanderborg kommune, hvor PPR, dagtilbudsleder, pædagogiske ledere og ressourcpersoner deltager med henblik på, at Nests værdisæt og pædagogiske redskab implementeres, og at deltagerne efterfølgende selv kompetenceudvikler eget personale. Denne model kunne med fordel også anvendes i de aarhusianske dagtilbud. At gennemføre et sådant kompetenceforløb vil koste 25.000 kr. pr. dagtilbud svarende til 20 timers kompetenceudvikling ved to PPR-konsulenter. Dette beløb er uden vikardækning af de deltagende medarbejdere. De selvejende dagtilbud foreslås samlet i 5 lige store grupper. Ved forløb for 38 kommunale dagtilbud og 5 gruppeforløb for de selvejende dagtilbud vil det i alt beløbe sig til 1.075.000 kr.

2. Mellemformer i dagtilbud i tæt samarbejde med PPR

Arbejdet med mellemformer i dagtilbud vil, på samme måde som arbejdet med mellemformer på skoleområdet, tage afsæt i forskning og tidligere erfaring med at udvikle stærke børnefællesskaber. Der er tale om forskning i samarbejdsformer, der sikrer inklusion (co-teaching, professionelle læringsfællesskaber, kobling af specialkompetencer med almenkompetencer, vejledning fra ressourcpersoner) og i hvordan professionelle lærer (aktionslæring med fokus på praksis, øvelse, videndeling og med en balance af ledelsesmæssig styring og medarbejders medudvikling). Som nævnt før er der allerede gode erfaringer med at arbejde med *Nest møder dagtilbud*, som

trækker på netop disse principper. Den høje grad af efterspørgsel fra dagtilbuddene er også et vidnesbyrd om dette arbejde som et vigtigt bud på, hvordan man kan arbejde med stærke børnefællesskaber.

19. august 2021
Side 3 af 4

Arbejdet med Stærkere Læringsfællesskaber på alle skoler og dagtilbud trækker på samme udviklingssyn i forhold til børn og professionelle, hvorfor et arbejde med mellemformer på dagtilbudsområdet vil blive en naturlig måde at samarbejde med Stærkere Læringsfællesskaber og dermed vedligeholde og styrke sprog, metoder og praksisser fra dagtilbuddenes arbejde med Stærkere Læringsfællesskaber. På denne måde sikres sammenhængskraft mellem tilgange, metoder og begreber ikke alene på tværs af indsatser, men også på tværs af dagtilbud og skole – og kommune.

Kendetegnende for det eksisterende arbejde med stærke børnefællesskaber i *Nest møder dagtilbud* og mellemformer i Aarhus er, at 1) PPR samarbejder tæt med dagtilbud og skoler om forløbene, 2) at det netop er ovenstående forskning og viden, som PPR har ekspertise i, 3) at PPR har stor erfaring med disse forløb, 4) at PPR er garant for, at samarbejdet tager afsæt i den for oven beskrevne forskning og erfaring og 5) at PPR bliver mere praksisnære, hvilket efterlyses af flere dagtilbud og skoler.

I tråd med ressourcetildelingen fra arbejdet med mellemformer på skoleområdet kan der afsættes 200.000 kr. i en treårig periode til hvert enkelt dagtilbud inkl. de selvejende dagtilbud (gennemsnitsdagtilbud) til indsatser, som har fokus på udvikling af mellemformer, der understøtter børnenes deltagelsesmuligheder. Dette er parallelt til tildelingen på skoleområdet, men i mindre skala da der er tale om mindre intensive forløb. Hvilke tiltag det enkelte dagtilbud vælger at iværksætte, besluttet lokalt og i dialog med PPR. Ressourcen kan f.eks. anvendes til at understøtte det videre arbejde med Nest i dagtilbuddet. Uanset hvilken mellemform, der vælges, kan der tildeles ressourcer til PPR til faglig sparring og supervision på de valgte tiltag efter samme forventning til PPRs involvering som på skoleområdet, svarende til 0,8 mio. kr. I alt vil denne indsats koste 8,6 mio. kr. over en treårig periode.

3. Flere trivselsmøder i dagtilbud

PPR vurderer, at der gennemsnitligt er en ventetid på 3 måneder til et trivselsmøde, og typisk er det PPR-medarbejdernes opgavemængde, der forhælder processen som konsekvens af det stigende børnetal i kommunen og det faktum at PPR ikke er børnetalsreguleret.

Ved at sørge for, at trivselsmøderne kan afholdes hurtigere, kan der arbejdes mere forebyggende i målet med, at udfordringerne ikke vokser sig større. Derudover vil en tilførsel af midler til trivselsmøder muliggøre, at der kan arbejdes med at udbrede brugen af trivselsmøder for børnegrupper. Ved budgetforliget for 2020 blev der afsat 0,8 mio. kr. årligt til afholdelse af triv-

selsmøder, men erfaringerne viser at dette ikke rækker til at imødekomme efterspørgslen. Vi foreslår derfor en fordobling af de årlige midler, svarende til alt 1,6 mio. årligt til indsatsen.

19. august 2021
Side 4 af 4

4. Ændring af tidspunkt for dialogmøderne

Dialogmøderne mellem dagtilbud og PPR bør ligge tidligere på året. Formålet med dialogmøderne er, at dagtilbuddene og PPR i fællesskab drøfter, hvilke kommende skolestartere der potentielt kunne have brug for en særlig tilrettelagt indsats frem mod skolestart. Ved at flytte dialogmøderne, så de afholdes et halvt år tidligere, giver det dagtilbuddene mulighed for tidligere at iværksætte målrettede tiltag. Denne handlemulighed kræver ikke yderligere ressourcer.

5. Øget systematik i arbejdet med ressourcepersoner i dagtilbud

Der foreslås desuden en øget systematik i arbejdet med ressourcepersoner, f.eks. via etablering af netværk for ressourcepersoner i dagtilbud med særlig specialpædagogiske kompetencer, som kan agere faglige fyrtårne i de enkelte dagtilbud. Dagtilbuddene har tidligere haft inklusionsmedarbejdere, men det faglige netværk er ikke blevet tilstrækkeligt vedligeholdt og understøttet. Lig AKT-netværket på skoleområdet kunne der afholdes 4 årlige vidensmøder à 3 timer (enten virtuelle eller fysiske). Denne ekstra indsats kan rummes inden for eksisterende midler i regi af Fællesskaber For Alle.

(2022-priser i 1.000 kr.)	2022	2023	2024	2025
Generel kapacitetsopbygning i dagtilbuddene	1.075	0	0	0
Mellemformer i dagtilbud	8.600	8.600	8.600	0
Flere trivselsmøder	1.600	1.600	1.600	1.600
I alt	11.275	10.200	10.200	1.600